

De Ringot

VOOR EN DOOR ALLE WERKERS VAN K.Z.M. EN G.M.E. - BUDEL

ONZE JUBILARISSEN 1963

Acht maal 40 dienstjaren en 10 zilveren jubilarissen



J. F. Bergmans



H. Bogers



J. J. v. Deurzen



A. Th. Duisters

Traditiegetrouw zal op zaterdag 21 december a.s. de jaarlijkse feestavond worden aangeboden aan de bedrijfsgenoten, die in de loop van dit jaar een jubileumdatum bereiken.

Er zijn ditmaal acht jubilarissen met 40 dienstjaren terwijl er tien zilveren feestelingen zijn.

Zoals gebruikelijk wordt het feest, op 21 december dus, ingezet met een interne huldiging en een samenzijn om half zes in de benedenfoyer van het Ontspanningsgebouw. De buiten Dorplein wonende jubilarissen met hun echtgenote worden aan huis afgehaald en allen gaan dan genieten van het inmiddels befaamd geworden 'koud' buffet.

OFFICIELE HULDIGING

Om HALF ACHT volgt de officiële huldiging in de Ontspanningszaal. Deze plechtigheid is in principe voor alle bedrijfsgenoten toegankelijk, volgens de regeling zoals deze op alle afdelingen is bekend gemaakt.

Onmiddellijk na de officiële huldiging door Burgemeester, Directie en Ondernemingsraad geeft de harmonie „Les Echos de Dorplein” een concert. Na dit concert is iedereen in de gelegenheid de jubilarissen te feliciteren en wordt tot besluit een zeer amusante film aangeboden n.l.: „De Inspecteur-Generaal” met Danny Kaye in de hoofdrol.

VEERTIG DIENSTJAREN

Er zijn dit jaar 8 bedrijfsgenoten met veertig dienstjaren n.l.: **J. F. BERGMANS**, Gastel A 50 te MAARHEEZE, kwam bij ons in dienst op 18 juli 1921 en is behoudens een onderbreking wegens militaire dienst en een hierop aansluitende slapte in ons bedrijf, waardoor directe herplaatsing niet mogelijk was, steeds bij ons gebleven.

Begonnen in de afdeling Metse-laars ging hij na twee jaar over naar de Pletterij waar hij tot 1960 steeds het zware walswerk verrichtte en thans nog regelmatig als reserve man voor de walsploegen inspringt. Hij is een man die nooit verlet en steeds op tijd is. Hij is bovendien een konstruktief denkend man, die ook zijn taak als lid van de Ondernemingsraad uitstekend vervult.

H. BOGERS, Zwarteweg 8 te BU-

DEL, begon in 1922 als ongeschoolde arbeider in de Retortenfabriek en is later als Stoker in het ketelhuis tewerkgesteld. Door zijn ervaring en inzicht heeft hij deze werkzaamheden tot ieders volle tevredenheid verricht.

In 1957 kreeg hij een taak in de magazijndienst; een bewijs temeer voor zijn betrouwbaarheid.

Thans is hij helaas al enige maanden wegens ziekte uitgeschakeld; voor een man, die steeds een harde werker is geweest een hard gelag. Hopen we, dat hij spoedig weer paraat is!

J. J. VAN DEURZEN, Hoofdstraat 106 DORPLEIN, is in 1920 als ongeschoold arbeider begonnen in de Transportafdeling. Afgezien van een onderbreking wegens mobilisatie en oorlogsomstandigheden bleef hij ruim 40 jaar bij ons.

Na vijf jaar Transportafdeling kreeg hij, dank zij zijn ijver en praktische zin de funktie van machinist op een lokomotor toegevoegd.

De lokomotoren zijn sedert 1956 vrijwel uit ons transportarsenaal verdwenen, reden waarom van Deurzen sindsdien belast werd met sanering en controle op motoren, machines en installaties van zeer uitgebreide aard. Verantwoordelijk werk, dat hij tot volle tevredenheid verricht.

A. M. DUISTERS, van Nestestraat 193 te BUDEL-DORPLEIN, kwam in 1922 als chargeman in de afdeling Zinkovens. Toen dit werk hem te zwaar werd, heeft hij de belangrijke funktie van gasstoker gehad. Nadien is hij retortenbakker geworden, een funktie die eveneens grote oplettendheid vereist.

Duisters is een zeer getrouwe en harde werker, die 40 jaar en 9 maanden de K.Z.M. diende.

G. L. VAN KESSEL, is vanaf 1917 tot op heden steeds in de Transportafdeling werkzaam geweest, zij het dan met enkele onderbrekingen wegens slaptes en oorlogsomstandigheden. Hij heeft zich vooral bezig gehouden met het aanleggen van breed- en smalspoor en bracht het tot voorman in de betreffende ploeg.

Daarnaast was hij steeds bereid werk buiten zijn eigenlijke taak te verrichten, steeds tot ieders tevredenheid.

A. F. VAN LEEUWEN, is bij ons onafgebroken in dienst vanaf 16 januari 1923.



G. L. v. Kessel



A. F. v. Leeuwen



A. Looijmans



A. L. J. Sools

Wij wensen al onze bedrijfsgenoten en hun familie een Zalig Kerstfeest en een Voorspoedig Nieuwjaar toe.

De Directie

Tot 1952 was hij steeds als voorman werkzaam in de Retortenfabriek. In dat jaar werd hij overgeplaatst naar de Wasserij, waar hij sinds 11 jaar belast is met de dagelijkse leiding van de productie.

Hij is een zeer harde en eerlijke werker, die zijn vak verstaat en het bedrijf met grote toegewijde dienst dient.

A. LOOYMANS, heeft bij ons achtereenvolgens gewerkt in de afdelingen Transport, Pletterij, Ketelhuis en Smeertechnische Dienst.

Hij was kraanmachinist aan de haven, knipper in de Pletterij, stoker in het Ketelhuis en smeeder en controleur in de Smeertechnische Dienst. De laatste tijd van zijn actief leven werd hij belast met het beheer van het magazijn voor oliën en vetten.

Looymans is op zijn verschillende posten een kundige werker geweest, met groot verantwoordelijkheidsgevoel.

Thans verblijft hij in het Rusthuis „St. Jozefheil” te Bakel, tot herstel van gezondheid. Het was hier, dat hij onlangs de bronzen medaille Oranje Nassau in ontvangst mocht nemen wegens zijn trouw en plichtsbetrachting. Men leze hierover elders in dit nummer.

A. L. J. SOOLS, Bosstraat 50 te HAMONT, is zonder enige onderbreking in dienst vanaf 16 april 1923.

Hij was hoofdzakelijk werkzaam als Electromonteur en sinds 18 jaar als 1e machinist in de Electriche Centrale.

In perioden van slapte (voor en tijdens de oorlog) bleek hij steeds

bereid in andere afdelingen taken te vervullen. Sools is een harde werker, wiens hulpvaardigheid kenmerkend is.

ZILVEREN JUBILEA

Naast bovenstaande robijnen jubilarissen zijn er dit jaar niet minder dan 10 bedrijfsgenoten die op 25 dienstjaren kunnen bogen.

Het zijn de Heren:

L. L. A. TEYSSEN,
Hoofdstraat 109 te BUDEL-DORPLEIN, die als chef afd. K.T.O. en Stafid over het gehele bedrijf bekend is.

J. M. BEKELAAR,
Stevensstraat 12 te BUDEL-DORPLEIN, als lader werkzaam in de afd. Zinkovens.

A. CRIJNS,
van Nestestraat 185 te BUDEL-DORPLEIN, bedrijfsanalist in het G.M.E.-laboratorium.

P. H. VAN EERDT,
Groot Schoterweg 77 te BUDEL, belast met de werkvoorbereiding in de Mechanische Onderhoudsdienst.

P. J. GEVEN,
Parallelweg 1 te BUDEL, opzichter Nieuwbouw-ovens.

G. J. KISSEN,
Klein Schoot 31 te BUDEL, hulp-lader Z.O.

A. MEURSKENS,
Ruitersstraat 2 te HAMONT, leem-maker.

G. RAS,
Bosdijkdwarsstraat 8 te BUDEL, orgelpoetser.

W. J. RUTTEN,
Meemortel 60 te BUDEL, zager.

J. M. J. VERHEYDEN,
Groot Schoterweg 106 te BUDEL, machinist.



v.l.n.r. P. H. v. Eerd, A. Crijns, P. Geven, L. L. A. Thijssen

Rectoraat Dorplein verheven tot parochie

Rector Thijssen tot Pastoor benoemd.

Op zondag 8 december j.l. heeft Z. Ex. Mgr. Bekkers, Bisschop van 's-Hertogenbosch officieel bekend doen maken, dat vanaf die datum het rectoraat DORPLEIN verheven is tot parochie, met gelijktijdige benoeming van de Zeereerwaarde Heer Thijssen tot pastoor.

Tevens werd de samenstelling van het Kerkbestuur bekend gemaakt. Het zal bestaan uit de heren Frans Dor, Adr. van Gils, Ir. Ernst Hoyer en Chr. Oomen.

Een en ander is mede het gevolg van het feit der schenking van het kerkgebouw c.a. door de Directie K.Z.M. aan het Bisdom.

De begrenzing van de parochie loopt niet parallel met die van het vroegere rectoraat; de parochie omvat n.l. ook een deel van de Stationsweg achter Hompes en het z.g. St. Eloy-dorp.

De officiële installatie van Pastoor Thijssen zal geschieden in de maand januari op een nader te bepalen zondag. Naar wij vernemen is Monseigneur Bekkers voornemens die dag onze nieuwe parochie met een bezoek te vereren.

Mededelingen aan onze ziekenfonds-verzekerden

Gaarne nogmaals uw aandacht voor het navolgende:

a. De kosten van medisch noodzakelijk ziekenvervoer kunnen alleen voor rekening van het ziekenfonds komen, indien het vervoer is verricht door een vervoerder, waarmede de ziekenfondsen een overeenkomst hebben gesloten. In alle andere gevallen, waaronder ook een eigen auto, wordt geen vergoeding gegeven.

b. Voor alle ziekenvervoer (uitgezonderd spoedvervoer) moet minstens drie dagen van te voren machtiging worden aangevraagd bij het ziekenfonds.

Komt het vervoer voor rekening van het ziekenfonds, dan ontvangt u hiervan bericht. Het ziekenfonds zorgt voor een auto.

Bestel dus, behoudens in spoedgevallen, **nooit zelf een auto**, want dan komen de kosten daarvan geheel voor uw rekening. Dit geldt ook voor patiënten die uit het ziekenhuis worden ontslagen.

C. In geval van spoedvervoer, waaronder ook is te verstaan vervoer dat plaats vindt tussen 18.00 's avonds en 7 uur 's morgens, kunt u zich wenden tot een van de hieronder vermelde vervoerders in uw woonplaats. Uit de medische verklaring moet blijken dat er van een „spoedgeval” sprake is.

Ter voorkoming van moeilijkheden is het dringend gewenst dat u bovenstaande regels in acht neemt.

De namen van vervoerders in Budel en Maarheeze waarmede uw ziekenfonds een contract heeft aangegaan:

Budel:
F, van Asten
A. v.d. Broek
W. Hompes
Gebr. Verhoeven
Maarheeze:
M. Heesakkers
Wed. G. Rooymans-Smets
P. v.d. Voort



v.l.n.r. W. J. Rutten, G. J. Kissen, G. Ras

Uit de Personeelskartotheek

In dienst:

7-10-63 Frenken G ongehuwd
admr. 5837 centrale gieterij Budel
Liedekerkestraat 160
7-10-63 Vacas Almansa ongehuwd
admr. 5844 werkplaats Budel,
Hoofdstraat 80
7-10-63 Miguel Regis admr. 5845
gehuwd werkplaats Budel, Hoofd-
straat 80
7-10-63 Santiago Gimenez ongeh.
admr. 5846 werkplaats Budel
Hoofdstraat 80
17-10-63 Tijsen G. ongehuwd ad-
mnr. 3991 e.t.d. Budel, Heikant-
straat 16
21-10-63 Ares Bueno A. ongehuwd
admr. 5707 werkplaats Budel
Hoofdstraat 80
29-10-63 Soers M. gehuwd admnr.
5847 z.o. Hamont Teutenstraat 7
25-11-63 Duysen J. gehuwd admnr.
5852 alg. dst. Opgrimbie, Heerstr.
224a
25-11-63 Joosten J. ongehuwd ad-
mnr. 5150 z.o. St. H. Lille, Statie-
straat 18
26-11-63 Vermeulen Th. ongehuwd
admr. 5853 k.o.t. Maarheeze Gas-
tel A 46
25-11-63 Vos P. ongehuwd admnr.
4203 lab. Budel, Maarheezerweg 5

Geboren in het gezin van:

Dhr. Feyen C. 3714 een zoon op
17-10-63
Dhr. Saes 2882 een zoon op
22-10-63
Dhr. Desar 2020 een dochter
5-11-63
Dhr. Noten 2516 een zoon op
5-11-63
Dhr. Clement 4214 een dochter
15-11-63
Dhr. Stijnen 3997 een dochter op
16-11-63
Dhr. Bartelds empl. een zoon op
26-11-63

Overgeplaatst van:
magazijn naar werkplaats de heer
Teeuwen nr. 559
alg. dst. naar retorten de heer Ser-
rano Torres 5811
centrale gieterij naar alg. dst. de
heer Kums 306
werkplaats naar sm.t.dst. de heer
van den Heuvel 5731
sm. t.dst. naar alg. dst. de heer Lo-
pez Machuco 5804
z.o. naar Mengérij de heer Kooiker
322
alg.dst. naar wervelovens de heer
de Zwart 1627.



v.l.n.r. A. Meurkens, J. Verheyden, J. M. Bekelaar



Antonie Looymans onderscheiden

Een van onze jubilarissen met 40 jaar trouwe dienst dhr. Looymans vertoef momenteel in het Rusthuis „St. Jozefheil” te Bakel.

Op woensdag 27 november j.l. werd hij verrast met het bezoek van Burgemeester Derckx van Budel, de heer Frans Dor, directeur, de heer D. Rooymans, Public-Relation-Officer en de heer Jean Peters, chef van de Smeertechnische Dienst waar de heer Looymans de laatste jaren werkzaam was. Ook verschillende familieleden waren aanwezig.

Burgemeester Derckx achtte het een aangename taak de heer Looymans te kunnen mededelen, dat het H. M. de Koningin behaagd had hem wegens zijn trouwe

dienst de bronzen medaille, verbonden aan de Orde van Oranjenassau toe te kennen.

Zichtbaar aangedaan nam de heer Looymans de medaille in ontvangst, waarna de heer Frans Dor de jubilaris op hartelijke wijze toesprak, hem mede namens zijn mede-directeuren dankend voor zijn aanhankelijkheid en hem de gebruikelijke envelop uitreikend.

Hierna kwamen verschillende heren doktoren en verpleegsters de volkomen verraste jubilaris de hand drukken en werd nog enige tijd, onder het genot van een kopje koffie in gezelligheid doorgebracht; tot men, met een hartelijke wens tot spoedige beterschap afscheid nam.

Volk van enkel nabestaanden

Uw conditie op de weg

Door de televisie komen de wereldrampen, ik zou haast zeggen, spectaculair onze zitkamer binnen. En met alle sensatie van dien, is er toch ook plaats voor het mededogen, het meeleven, het meevoelen.

Wat waren we niet blij, toen de mijnwerkers gered waren. Ieder-

een had het er over. De mijnwerkers! En de kinderen van de mijnwerkers!

Dit weekend waren er elf doden in het verkeer.....

Niemand had het er over.

Niemand had het over een

IN MEMORIAM H. FRANS VERSTAPPEN

Op 6 december j.l. bereikte ons het droevig bericht van het overlijden van onze oud-bedrijfsgenoot, de heer Wilhelmus Franciscus VERSTAPPEN.

De overledene, geboren 10 juli 1883 was vanaf 15 juli 1909 in ons bedrijf werkzaam, aanvankelijk in de Wasserij, waar hij in 1923 opzichter werd om nadien in dezelfde functie aan de Haven op te treden, voornamelijk aan de Weegbrug. Tijdens de oorlog werd hij aangesteld als opzichter in de Plette-rij. Op 1 januari '49 zou hij met pensioen gaan doch hij gaf, vitaal als hij nog was, gevolg aan het verzoek om nog enige jaren te blijven. Op 31 juli 1952 achtte hij dan eindelijk de tijd van rust gekomen en werd hij gepensioneerd. Intussen was hem de zilveren medaille van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel toegekend wegens trouwe dienst.

Inderdaad was hij een man waarvan het gedachtenisprentje



mag vermelden: „Eenvoudig en ongeunsteld, eerlijk en oprecht was de handel en wandel van deze man en vader, Rechtschapen, Godsdienstig en vroom met de zijnen”.

Van de algemene achting die men hem toedroeg getuigde ook de begrafenis waarvoor grote belangstelling betoond, zeer in het bijzonder van zijn vrienden van de Bejaardenclub, die er een eer in stelden hem zelf ter kerke te brengen.

Moge hij rusten in vrede.

vrouw, een kind of een nabestaande. Neem me niet kwalijk, ik vergat de gewonden. Ruim twintig zwaar en licht gewonden.

Doet er niet toe, want daar had ook niemand het over. Dit komt niet in onze zitkamer. Alleen in die van de nabestaanden. Met de leegte, de wanhoop en het onherroepelijke van het verlies.

Elke dag geeft ons de risico's van het verkeer, maar de grote klap komt na de zondag. U leest het vermoedelijk nauwelijks in uw ochtendblad, want het is elke maandagmorgen weer opgelegd pandoer: „Doden tijdens het weekend”.

Doden op zondag, z o n dag, mevrouw, lieve kindertjes, die het niet treft.

Op z o n dag, een zonnige dag, een feestdag, zozegd. Kijkt u ook al uit naar de komende feestdagen? Al die z o n dagen!

Daarna komt in uw ochtendblad weer dat gezeur over de „dodelijke ongevallen tijdens de feestdagen”. Ja, kan ik het helpen dat het geen mijnwerkers zijn!

Lieve mensen, die het niet treft, laat het u niet treffen. We worden zo langzamerhand een volk van enkel nabestaanden.

Wanneer u pas een auto hebt,

rij dan n i e t met de komende feestdagen, zodat het f e e s t-dagen voor u blijven (laat staan voor het andere verkeer).

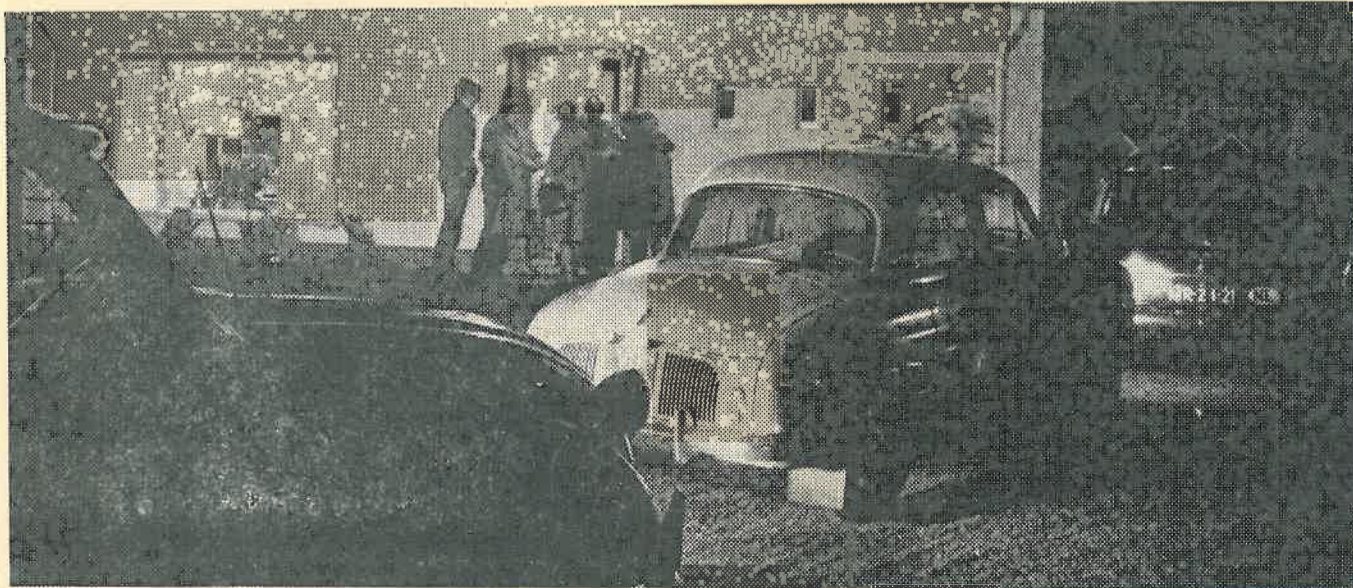
Wanneer u terwille van de kerstsfeer het nodig acht u half of vol drank te gieten, laat dit dan niet na, maar geef een ander het stuurrad in handen, zodat het voor u en de uwen en anderen op de weg k e r s t stemming kan blijven. U rijdt juist goed als u een beetje drank op hebt? En u weet precies wat u hebben kunt!

Er is niemand, die u verbieden kan.....

Na de f e e s t-dagen komt het ijtste van moorden en zelfmoorden wel weer in de krant. Leest u het niet?

Neem me niet kwalijk... misschien kunt u het niet meer lezen.

Martie Verdenius



„Bedankt voor het gezellige avondje!”

Ja, zij kunnen het gauw weer eens overdoen, want de man die dadelijk zal rijden, dronk geen alcohol. Wat hem betreft, hij en zijn passagiers komen wel veilig thuis.

Geologie en ons bedrijf

door Ir. Gouka

Direct verband tussen de KZM en de geologie bestaat er niet. Wel indirect, doordat de KZM een groot verbruiker is van zinkertsen en steenkool. Voordat deze delfstoffen uit de aardbodem gewonnen kunnen worden, moeten de vindplaatsen opgespoord worden. Dit is de taak van de geologie en wel een speciale tak van deze wetenschap de economische geologie. Velen weten dat ertsen in mijnen gewonnen worden, maar hoe die ertsen daar komen en hoe ze ontstaan zijn is voor de niet ingewijden een raadsel. Ook voor de experts in het vak zijn er nog problemen genoeg over het ontstaan van ertsen, maar in het navolgende zal u verteld worden wat er tot nu toe van bekend is.

Hoe zijn ertsen ontstaan?

Om die vraag te beantwoorden moet eerst omschreven worden wat ertsen zijn.

- Ertsen zijn mineralen met een economische waarde.
- Mineralen zijn natuurlijke stoffen met een vaste chemische samenstelling of verbinding.
- Een chemische verbinding is een verbinding van chemische elementen.
- Een element is opgebouwd uit atomen.
- Een atoom bestaat uit een atoomkern waaromheen een of meer electronen circelen.
- Een atoomkern is opgebouwd uit nog kleinere elementen, **protonen en neutronen** en nog iets wat men een **mezon** heeft genoemd.

Wanneer we deze lijst nog eens nader bekijken dan valt daar nog het volgende over te zeggen:

- Voorbeelden van ertsen zijn: zinkblende, Calamien, pyriet. Het zijn door de natuur gevormde stoffen, met een vaste chemische samenstelling en economisch van waarde.

Zinkblende, dat de KZM wel van 30 verschillende mijnen betreft, verspreid over 5 werelddelen, heeft altijd dezelfde chemische samenstelling: Zn S, een verbinding dus van zink en zwavel.

Wanneer u zoudt opmerken dat al die blends van verschillende herkomst ons steeds weer verrassen door hun verschillende samenstelling, dan heeft u volkomen gelijk. De oorzaak daarvan is echter niet dat de zinkblende uit Australië een andere chemische verbinding is als die uit Mexico, maar wel dat de verontreinigingen die de zuivere blende begeleiden, anders zijn. Zelfs uit dezelfde mijn kan de ene partij daardoor sterke verschillen van de voorgaande of volgende.

Verder zien we dat ertsen evenals trouwens alle stoffen op en in onze aarde opgebouwd zijn uit steeds kleiner wordende bouwstenen. Verder dat deze allerkleinste bouwsteentjes, zoals electronen, protonen enz. volkomen gelijk aan elkaar zijn.

Een electron dat met duizelingwekkende snelheid om een waterstof-kern cirkelt is volkomen gelijk aan zijn collega die om de kern van het zinkatoom draait.

De duizenden verschillende stoffen die de natuur ons toont, water zand, hout, bomen, mensen en dieren enz., zijn alle opgebouwd uit niet meer dan ca. 100 elementen; om een paar bekende hiervan te noemen: koolstof, waterstof, calcium, zuurstof, phosphor.

Maar deze honderd elementen zijn opgebouwd uit niet meer dan 4 uiterst kleine bouwstoffen: een proton, een neutron, een mezon, een electron.

Men zou zich kunnen voorstellen, dat ook deze vier tenslotte blijken te bestaan uit nog kleinere deeltjes en dat met de vooruitgang van de wetenschap zal blijken, dat er slechts één heel, heel klein **materie** deeltje bestaat, waaruit die vier weer zijn samengesteld.

Maar nu blijkt dat er toch een grens is aan het oneindig kleine in de natuur. Er komt n.l. een moment dat de materie verdwijnt en omdat de natuur niet laat verdwijnen zonder er iets anders voor in de plaats te stellen heeft men even moeten zoeken wat er ontstaat als de materie verdwijnt.

De oplossing van dit vraagstuk is in 1905 gevonden door **Einstein**. Wanneer materie verdwijnt, ontstaat **energie** b.v. hitte, licht, straling, en wel een enorme hoeveelheid energie voor slechts een klein beetje materie.

Met de energie die vrijkomt als men een kg. steenkool verbrandt, een chemisch proces dus, kan men slechts een keteltje water aan de kook brengen. Maar als diezelfde kg. steenkool met een kern-physisch proces geheel zou verdwijnen en in energie omgezet werd, zouden daarop alle elektrische centrales in Nederland jaren kunnen draaien.

Einstein ging nog een stap verder: als materie omgezet kan worden in energie, dan kan energie ook in materie overgaan en daarmee is het moment gekomen om terug te komen op de oorspronkelijke vraag:

Hoe zijn de ertsen ontstaan?

Een vraag die teruggebracht is tot: hoe zijn de allerkleinste deeltjes ontstaan, de electronen, protonen enz.

Het beter begrijpen van het ontstaan van die allerkleinste deeltjes hebben we te danken aan de studie door astronomen van de allergrootste lichamen, de zon, de sterren, de nevelvlekken, kortom het oneindig grote heelal.

Verder aan de geniale vondst van Einstein, dat materie in energie en energie in materie kan worden omgezet.

Het blijkt, dat de onvoorstelbare ruimte van het heelal gevuld is met materie en met energie. Onze zon is al geweldig groot vergeleken met de aarde; de verhouding is als als een bol van 1,5 m middellijn, tot een kers.

Maar onze zon is slechts één van de vele miljarden zonnen of sterren die samen een grote nevel vormen, „de melkweg” genaamd.

Die nevel is weer slechts één van de vele andere nevels, die als lichte vlekken zichtbaar zijn door grote telescopen, waar men de hemel mee afzoekt.

U weet wat een licht en warmte de zon uitstraalt, hoewel daarvan maar een heel klein gedeelte op aarde valt. Het grootste deel vliegt weg in de oneindige ruimte.

Stel u voor dat er honderden miljarden zonnen bestaan die allemaal licht en warmte door het heelal zenden. U kunt zich dan enigzins voorstellen, hoeveel materie en energie zich in het heelal bevindt.

Toch is het heelal ijler dan het beste vacuum dat de mensen ooit bereikt hebben. En dat komt door de geweldige afstanden in het heelal.

Stel u voor, dat een lichtstraal voortraast met een snelheid van 300.000 km. per seconde. Hoe ver zou hij zijn na een uur, een dag, een maand of een jaar? Welnu, er zijn sterren die zo ver van de aarde verwijderd zijn, dat hun licht ons eerst bereikt na honderden miljoenen jaren.

De astronomen menen dat de talloze sterren en sterren-nevels zich met ontzagwekkende snelheid van elkaar verwijderen en wel alsof ze van één middelpunt waren vertrokken. Men berekende dat het tijdstip van vertrek ongeveer 5 miljard jaren geleden plaats vond en neemt aan dat een oer-explosie een ontzaglijke geconcentreerde massa in energie omzette. Een

soort super atoombom. Deze energie werd de ruimte in gejaagd en verspreidde zich door het heelal in alle richtingen.

De temperatuur van een biljoen (miljoen maal miljoen) graden begon te dalen tot het nog zeer respectabele bedrag van een miljard graden (duizend miljoen). Energie begon zich weer te verdichten tot massa en onder de invloed van de zwaartekracht begon de materie samen te ballen en andere deeltjes uit hun rechtlijnige baan te trekken. Zo ontstonden de spiraal-nevels en verdere concentratie van materie vormde daarin bolvormige lichamen: de sterren, zoals onze zon.

De temperaturen daalden nog meer, tot enkele miljoenen graden. Laag, vergeleken met de begin temperatuur bij de oer-explosie, maar toch nog zo heet, dat alle elementen er in gasvorm voor kwamen.

Men moet zich voorstellen, dat de energie zich eerst omzette in de allerkleinste bouwsteentjes. protonen, neutronen, electronen. Naarmate de temperatuur daalde, vormden zich de atomen, daarna de elementen, daarna de chemische verbindingen, zoals de mineralen en de ertsen. De temperaturen waarbij de laatste zich vormden liggen tussen enkele duizenden tot enkele honderden graden Celcius, dus bijna koud vergeleken met de miljoenen graden in het begin.

In onze zon wordt op grote schaal de waterstofbom tot explosie gebracht. De gasvormige waterstof zet zich n.l. door fusie om in Helium. Daarbij gaat ongeveer 0,7 pCt. van de materie verloren, welke weer als energie te voorschijn komt. Het is deze energie, die de zon doet stralen en het leven van planten en dieren op aarde mogelijk maakt.

De aarde zelf is in een nog verder stadium van afkoeling geraakt. Behalve wat gassen in de atmosfeer bestaat de aarde hoofdzakelijk uit gesteenten; Vloeibare gesteenten in het binnenste van de aarde en een korst van vaste gesteenten als een schil er omheen.

Wordt vervolgd



Loop op een buitenweg ALTIJD links, 66k bij avond. Dan heeft U geen gevaar in de rug en U ziet ook het gevaar vóór U!!!

DE AMICITIAAN

Dinsdag 1 oktober had de traditionele Bridge-drive plaats om de „Lucien Dor”-beker.

Reeds twee jaar was deze beker in het bezit van de heren Walthoff en Teyssen. Het was dus zaak dat de beker dit jaar door een ander gewonnen zou worden, want bij drie keer winnen achter elkaar blijft de beker in het bezit van het winnende paar.

Het paar Chr. Dor-van Schaik was dit jaar de gelukkige winnaar, no. 2 waren de heren Oomen-Raeven, 3 de heren Keepers-Klären.

Er is plezierig gekaart en wij mogen van deze plaats dank zeggen aan ons lid van Vlierden, die ook dit jaar weer de leiding van de drive in handen had.

Zaterdag 19 oktober was 't Amicitia Herfstbal; ook ditmaal wederom met muzikale medewerking van Tony Gramser.

De opkomst was goed en de sfeer uitstekend. Er is gedanst tot in de vroege morgen.

Dinsdag 19 november hield ons

medelid dhr. B. Mous een interessante voordracht over „Vangjachten” (Eendenkooien).

Degenen, die er geweest zijn hebben kunnen genieten van de uitgebreide kennis die dhr. Mous heeft, alleen over alles wat leeft en groeit in de natuur maar wel speciaal over eendenkooien.

Het was een plezierige interessante avond.

Op dinsdag 10 december hield Mr. G. B. J. Hilterman, hoofdredacteur van de Haagse Post en bekend radio-commentator voor onze vereniging en in samenwerking met „Adelbert” afd. Weert een hoogst interessante causerie over „De Toestand in Wereld”. Een prachtavond.

Woensdag 15 januari 1964 komt Bert Brugman met Madame Butterfly.

Zater 1 februari 1964 Carnavalsbal met medewerking van Tony Gramser.